

ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 23/24
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2024

ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

Σεπτέμβριος 2023 - Αύγουστος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Μήνυμα του Διοικητή	5
ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ	9
A. Η ΕΥΠ στη σκιά δύο πολέμων	9
B. Οι κύριες απειλές στη νέα πραγματικότητα	10
1. Οι συνέπειες από τις πολεμικές συγκρούσεις	10
2. Η άμεση γειτονιά μας	12
3. Κλασική και νέου τύπου κατασκοπεία	13
4. Τρομοκρατία: παραδοσιακές απειλές, περιθωριακά στοιχεία και «μοναχικοί λύκοι»	14
5. Παράνομη μετανάστευση: Οι λαθροδιακινητές και οι συνεργοί τους.	15
6. Οργανωμένο έγκλημα: Η διεθνής του διάσταση και η εσωτερική παράμετρος	16
7. Κυβερνοεπιθέσεις: Η διεθνής και εθνική εμπειρία	18
Γ. Επιχειρησιακή, Τεχνολογική, Οργανωτική αναβάθμιση και εξωστρέφεια	19
1. Αναδιάρθρωση και επιχειρησιακές μεταρρυθμίσεις	19
2. Εργαλεία και δομές Κυβερνοασφάλειας	21
3. Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπείας	22
4. Αξιοποίηση αρχείων και μουσείο	23
5. Διεθνείς συνεργασίες	24
Δ. Οι Προκλήσεις ενός μέλλοντος που ξεκίνησε	25
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	28

ΠΡΟΛΟΓΟΣ | ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Οι απειλές για τη εθνική ασφάλεια της χώρας μας είναι γνωστές και αποδεικνύονται, δυστυχώς, διαρκείς. Ανεξαρτήτως τυχόν θετικών εξελίξεων σε επιμέρους θέματα, ή σε διμερείς και διεθνείς μας σχέσεις και ανεξαρτήτως τυχόν ευνοϊκών συγκυριών, η ΕΥΠ δεν μπορεί, ούτε για μια στιγμή να εφησυχάζει έναντι πιθανών εξωτερικών απειλών, από όπου κι αν μπορεί να προέλθουν.

Ούτε μπορεί να μην είναι σε διαρκή εγρήγορση, στο εσωτερικό, έναντι τυχόν ενεργειών και προθέσεων κατασκοπείας, τρομοκρατικών πληγμάτων, δράσεων του οργανωμένου εγκλήματος, κυβερνοεπιθέσεων σε κρίσιμους τομείς, δικτύων που προωθούν την παράνομη μετανάστευση, αλλά και έναντι απειλών κατά των ελευθεριών μας και του δημοκρατικού μας πολιτεύματος.

Γιατί, όπως δείχνει και η πρόσφατη διεθνής εμπειρία, η παραμικρή αβλεψία, αμέλεια, λάθος εκτίμηση, ψευδαίσθηση, στη βάση ακόμα και μιας εύλογης και καλά στηριγμένης αισιοδοξίας, καθόλου δεν πρέπει να οδηγεί σε μειωμένους βαθμούς ετοιμότητας, για έγκαιρη παρακολούθηση, μελέτη, ανάλυση κινδύνου και αντιμετώπιση κάθε εν δυνάμει απειλής. Η δε άμεση και ευρύτερη γειτονιά μας παραμένει δύσκολη, με αντιθέσεις, με ανισότητες, με διμερείς σχέσεις να δοκιμάζονται, ενώ είναι και σε συνεχή άμεση διάδραση με μια ευρύτερη περιοχή, όπου οι πιέσεις κάθε μορφής πολλαπλασιάζονται.

Όταν μάλιστα στο πιο πάνω πλαίσιο απειλών και στην ίδια αυτή γειτονιά, συμβαίνουν, όχι πια ένας, αλλά δύο πόλεμοι, που και οι δύο επέδρασαν, όλη την περίοδο που εξετάζει η έκθεση αυτή, καθοριστικά, στις ζωές σχεδόν όλων μας, είναι προφανές ότι μια Υπηρεσία ταγμένη στην προάσπιση της Εθνικής Ασφάλειας, και μάλιστα μιας χώρας όπως η Ελλάδα, καλείται πλέον να αντιμετωπίσει, πέραν των άλλων, και τις κάθε είδους απειλές που μπορούν να προκύψουν ως συνέπεια, άμεση ή έμμεση, των πολεμικών συγκρούσεων.

Όμως και εξελίξεις στο εσωτερικό, όπως η διενέργεια εκλογών, σαν κι αυτές που πραγματοποιήθηκαν τρεις φορές στην περίοδο Σεπτεμβρίου 2023-Αυγούστου 2024, ή μεγάλες πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, αθλητικές ή καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, που ήταν αυξημένες τη χρονιά που πέρασε, επίσης απαιτούσαν διαρκή εγρήγορση, έναντι όσων, μέσα κι έξω από τη χώρα, θα προσπαθούσαν να τις εκμεταλλευτούν, για την προώθηση των δικών τους κακόβουλων επιδιώξεων, απειλώντας την Εθνική Ασφάλεια.

Τόσο έναντι των σχεδόν πάγιων απειλών της τελευταίας περιόδου, που όμως συνεχώς μεταβάλλονται και αναπροσαρμόζονται, όσο και έναντι όσων προκλήθηκαν και διαπιστώθηκαν, ως απόρροια των πρόσφατων εξελίξεων, η ΕΥΠ έπρεπε να είναι την περίοδο αυτή, κατάλληλα προετοιμασμένη, συμβάλλοντας στην αποτροπή απειλών, στην αποκάλυψη δικτύων, στην πρόληψη κακόβουλων δράσεων, στην καλύτερη αντίληψη κινδύνων, στην καλύτερη προετοιμασία εθνικών θέσεων, για κάθε θέμα που αφορά την Εθνική μας Ασφάλεια.

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των προκλήσεων, η ΕΥΠ, αξιοποιώντας δικά της μέσα και ανθρώπινο δυναμικό, συνεργασίες με άλλους εσωτερικούς φορείς, αλλά και τις, όλο και εντεινόμενες, διεθνείς της σχέσεις, είχε, με τον δικό της διακριτό ρόλο, σημαντική συμβολή, με τον τρόπο που περιγράφεται στις σελίδες που ακολουθούν. Ήταν πολλές δε, οι περιπτώσεις και την περίοδο που μόλις πέρασε, που οι αρμόδιες ανά τομέα Αρχές μπόρεσαν να εκπληρώσουν καλύτερα την δική τους Αποστολή, χάρη σε πληροφορίες που προήλθαν από τα δικά μας μέσα και δίκτυα, το δικό μας ανθρώπινο δυναμικό, τον δικό μας ρόλο, όσο κι αν ο τελευταίος δεν είναι και δεν πρέπει να είναι, εμφανής στο ευρύτερο κοινό.

Ιδιαίτερη έμφαση την περίοδο αυτή δόθηκε και στην κυβερνοασφάλεια, με την ΕΥΠ να καθιερώνεται βαθμιαία ως ο κύριος φορέας αντιμετώπισης επιθέσεων στα υπουργεία και στους εποπτευόμενους από αυτά φορείς.

Πέραν όμως των δράσεων, στο πλαίσιο του ως άνω, κύριου, έργου μας, συνεχίστηκαν την περίοδο που μόλις πέρασε και οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις για μια νέα, πιο σύγχρονη, πιο αποτελεσματική ΕΥΠ, αποδεκτή από το σύνολο των πολιτών, ως βασικός πυλώνας της εθνικής μας ασφάλειας, αλλά και πλήρως ενταγμένη στο πνεύμα που επιτάσσουν οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. Στόχος: μια πιο αποτελεσματική, πιο αξιοκρατική και, όσο γίνεται, πιο εξωστρεφής λειτουργία της Υπηρεσίας, πάντα για την καλύτερη δυνατή εκπλήρωση της εθνικής της αποστολής και πάντα με πλήρη σεβασμό στις δημοκρατικές μας αρχές και το κράτος δικαίου.

Η έκθεση προτεραιοτήτων και τομέων δράσης της Υπηρεσίας για την περίοδο Σεπτέμβριος 2023-Αυγούστος 2024, που για δεύτερη συνεχή χρονιά δημοσιοποιούμε, δίνει

νομίζω μια ανάγλυφη εικόνα όσων απασχόλησαν την ΕΥΠ τη χρονιά που πέρασε, στο πλαίσιο και στα όρια, βέβαια, που θέτει η φύση μιας Υπηρεσίας, που, αναγκαστικά, οι δημόσιες παρεμβάσεις της μπορούν να γίνονται με τρόπο που δεν θα δημιουργεί τον παραμικρό κίνδυνο για το έργο και την αποστολή της. Η έκθεση αυτή όμως εντάσσεται και στις προσπάθειες που κάνει το τελευταίο διάστημα η ΕΥΠ, για να βοηθήσει την εδραίωση μιας κουλτούρας ασφαλείας, μιας νοοτροπίας προφύλαξης και προάσπισης της εθνικής ασφαλείας που, ιδίως με γνώμονα τις νέες δυνατότητες και απειλές που δημιουργούνται κάθε μέρα, πρέπει πια να χαρακτηρίζει πάντα, όχι μόνο αξιωματούχους ή δημόσιους λειτουργούς, αλλά και κάθε πολίτη.

Δεν είμαστε εμείς που θα πούμε ότι κάναμε πολλά, ή ότι όλα τα κάναμε καλά. Ίσα ίσα. Εμείς, κυρίως, ξέρουμε ότι είναι πολλά αυτά που πρέπει ακόμα να μάθουμε και να κάνουμε. Και βεβαίως δεν έχουμε γίνει ακόμα αυτό που θέλουμε και πρέπει να γίνουμε. Όμως, αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι, όπως νομίζω δείχνει και η αναλυτική παρουσίαση που ακολουθεί, κάναμε και σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, αποφασιστικά βήματα στη σωστή κατεύθυνση. Αυτή που επιτάσσουν οι καιροί μας, υπαγορεύουν τα συμφέροντα του λαού μας και είναι το ζητούμενο για μια ευρωπαϊκή δημοκρατική χώρα.

Ο Διοικητής
Θεμιστοκλής Δεμίρης

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Α. Η ΕΥΓΨΤΗ ΣΚΙΑ ΔΥΟ ΠΟΛΕΜΩΝ

Η περίοδος, από τον Σεπτέμβριο του 2023 μέχρι τον Αύγουστο του 2024, αποτέλεσε μια από τις πιο απαιτητικές περιόδους για κάθε Υπηρεσία Πληροφοριών, αφού τις έθεσε ενώπιον σειράς προκλήσεων για την εθνική ασφάλεια που προκλήθηκαν από δύο ευρείας κλίμακας, ταυτόχρονους και διαρκείς πολέμους, που υπαγόρευσαν μια σειρά νέων αναγκών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ειδικά για τη χώρα μας, οι δύο ένοπλες συρράξεις στην ευρύτερη γειτονιά μας, στον βορρά και τον νότο, επέβαλαν αναπροσαρμογή προτεραιοτήτων, επαγρύπνηση έναντι νέων κινδύνων, θωράκιση έναντι απειλών που είτε προέκυψαν για πρώτη φορά, είτε αναβαθμίστηκαν, αλλά και αυξημένες συνεργασίες με εθνικούς και κυρίως ξένους φορείς.

Οι συγκρούσεις στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή, όπως ήταν φυσικό, αύξησαν απειλές και κινδύνους που προέρχονται από τις συνέπειες των πολέμων σε πληθυσμούς που τους βιώνουν άμεσα. Αύξησαν όμως εντυπωσιακά και τις επιθέσεις κατά κρίσιμων υποδομών, δικτύων επικοινωνίας και μεταφοράς ενέργειας, ακόμα και σε εδάφη πολύ μακράν των πολεμικών συρράξεων, ενώ και οι κυβερνοεπιθέσεις κατά κρατικών δομών και συστημάτων επίσης πολλαπλασιάστηκαν εντυπωσιακά.

Η εγγύτητα της χώρας μας στα πεδία συγκρούσεων, ο κομβικός της ρόλος σε δίκτυα μεταφορών, επικοινωνιών, ενέργειας, μεταφοράς αγαθών αλλά και οπλισμού, σε συνδυασμό με τη θέση της στον Δυτικό κόσμο, την προσήλωσή της στις δημοκρατικές αξίες και τον φιλελεύθερο τρόπο ζωής μιας ανοικτής, ανεκτικής συμπεριληπτικής κοινωνίας, μπορούν να τύχουν εκμετάλλευσης από κακόβουλους δρώντες για ενέργειες, που μπορεί να δράσουν από συμβολικά και υπονομευτικά του κύρους και της αξιοπιστίας της χώρας μέχρι και δυναμικά και βίαια, ατομικά και μαζικά, προκειμένου να πλήξουν έμπρακτα την Ελλάδα, ή τους συμμάχους και εταίρους της, στο έδαφός μας.

Οι δυο πόλεμοι όμως και οι συνέπειες τους καθόλου δεν επιτρέπουν εφησυχασμό στις άλλες, σχεδόν πάγιες, εξωτερικές και εσωτερικές απειλές, έναντι των οποίων η ΕΥΓΨ δεν μπορεί ούτε στιγμή να μην επιδεικνύει προσήλωση, επαγρύπνηση και τα απαραίτητα ανταντακλαστικά. Η στάση τρίτων και ιδίως γειτονικών χωρών, οι μακροπρόθεσμες στοχεύσεις τους και τα μέσα προώθησής τους, ανεξαρτήτως τυχόν θετικών εξελίξεων, που μπορεί να αποδειχθούν συγκυ-

ριακές, παραμένουν στο στόχαστρο της Υπηρεσίας, όπως και τυχόν τρωτότητες στο εσωτερικό, που μπορούν να τύχουν εκμετάλλευσης. Η ανάσχεση κατασκοπευτικών δράσεων, η τρομοκρατία, από όπου κι αν προέρχεται, το οργανωμένο έγκλημα ιδίως στη διεθνή του διάσταση και η παράνομη μετανάστευση επίσης κυριάρχησαν μεταξύ των τομέων δράσης μας, όπως υπαγορεύονται από τις προβλεπόμενες από τον νόμο, αρμοδιότητές μας.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε τη χρονιά που πέρασε, και στην Κυβερνοασφάλεια. Και ήταν φυσικό όταν όλο και περισσότερο ο κυβερνοχώρος μετατρέπεται σε προνομιακό πεδίο για κακόβουλες δράσεις, όπου άτομα ή ομάδες, με διασύνδεση ενίοτε και με κρατικούς φορείς, με ασήμαντο κόστος, μπορούν όχι μόνο να αναζητούν εύκολο οικονομικό κέρδος, αλλά και να εκμεταλλεύονται τρωτότητες, επιφέροντας δυσανάλογα βαρύ τίμημα σε δημόσιους φορείς και κρίσιμες υποδομές, πλήττοντας τελικά και την Εθνική μας Ασφάλεια.

Για την αντιμετώπιση όμως των εξελισσόμενων νέων προκλήσεων, αλλά και των παλαιότερων, που συνεχώς αναβαθμίζονται, απαραίτητη είναι και η κατάλληλη οργανωτική και εξοπλιστική προετοιμασία. Η ΕΥΠ τη χρονιά που πέρασε ενέτεινε τις προσπάθειες για να μετατραπεί σε μια σύγχρονη Υπηρεσία στην υπηρεσία της Εθνικής Ασφάλειας και του Έλληνα Πολίτη: Με νομοθετικές πρωτοβουλίες, εσωτερικές κανονιστικές πράξεις, διοικητικές αναδιορθώσεις, εκπόνηση πολιτικών για διάφορους τομείς δράσης, εκπαιδευτικά προγράμματα, αλλά και χάρη στην προμήθεια και κατασκευή νέων εργαλείων, προηγμένης τεχνολογίας, η ΕΥΠ προσαρμόζεται συνεχώς στις απαιτήσεις των καιρών, όπως προσδιορίζονται από τις γεωστρατηγικές, οικονομικές κοινωνικές αλλά και περιβαλλοντικές εξελίξεις, για να υπηρετήσει όσο γίνεται καλύτερα την Αποστολή της.

Στις σελίδες που ακολουθούν, περιγράφονται αναλυτικότερα οι τομείς δράσεις, οι προτεραιότητες αλλά και η φιλοσοφία της Υπηρεσίας έναντι όλων αυτών των προκλήσεων, που περιγράφηκαν πιο πάνω και που οι ενέργειες για την αντιμετώπισή τους χαρακτήρισαν τη χρονιά που πέρασε.

B. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Οι συνέπειες από τις πολεμικές συγκρούσεις

Αν και ο πόλεμος στην Ουκρανία ήταν το 2023 στη δεύτερη χρονιά του, ή ίσως ακριβώς για αυτό, καθώς δηλαδή παρατάθηκε πολύ πέραν του διαστήματος που προφανώς ανέμεναν όσοι τον σχεδίασαν και τον επέβαλαν, η διάχυση παράπλευρων συνεπειών στην Ευρώπη και στη χώρα μας την περίοδο που εξετάζει αυτή η έκθεση αποδείχτηκε πιο έντονη.

Οι ειδικότερες προκλήσεις για τη χώρα μας, πέραν φυσικά της αντιμετώπισης, ή πρόληψης παραδοσιακών κατασκοπευτικών δράσεων, συνίστανται στον εντοπισμό τυχόν προσπαθειών

παραπληροφόρησης και κακόβουλων επιχειρήσεων επιρροής, που αποσκοπούν στη διασπορά ψευδών ειδήσεων και καλλιέργεια σύγχυσης για τις εξελίξεις του πολέμου, ή τη στάση και τα συμφέροντα της χώρας μας. Η διεθνής εμπειρία μάλιστα έδειξε ότι ο ακαδημαϊκός χώρος και πληθυσμιακές ομάδες με προέλευση από την περιοχή αποτελούν προνομιακό στόχο για την εξυπηρέτηση τέτοιων στοχεύσεων.

Οι επιθέσεις που σημειώθηκαν κατά κρίσιμων υποδομών και δικτύων σε τρίτες χώρες σήμαναν συναγερμό και σε σχέση με την ανάγκη προστασίας αντίστοιχων, ή και άλλου είδους, δικών μας δομών, ενώ ήταν συχνός και ο εντοπισμός κυβερνοεπιθέσεων που σχετίστηκαν με τις δυο αντιμαχόμενες πλευρές, επιτάσσοντας σχετική επαγρύπνηση και στη χώρα μας, η οποία επέφερε ήδη θετικά αποτελέσματα στην έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση.

Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται και η θρησκευτική διάσταση του Ρωσο-Ουκρανικού πολέμου, με ναούς, μονές και περιοχές της ορθόδοξης λατρείας να μετατρέπονται σε πεδία θρησκευτικών αντιπαραθέσεων και άσκησης επιρροής, με προφανείς πολιτικές και γεωστρατηγικές προεκτάσεις.

Οι κίνδυνοι και απειλές από την κρίση στη Γάζα ήταν και είναι διαφορετικής φύσης:

Πρώτα από όλα σε σχέση με την τρομοκρατία. Τα αισθήματα φιλοπαλαιστινιακών ομάδων και πληθυσμών κατά του Ισραήλ ενισχύουν τις τάσεις είτε οργανωμένων ομάδων είτε «μοναχικών λύκων» για πλήγματα κατά εβραϊκών ή ισραηλινών στόχων ή και γενικότερα κατά χωρών που, στην αντίληψή τους, συντάσσονται με το Ισραήλ. Παράλληλα η σχετική προπαγάνδα εμπνέει για τη διενέργεια τρομοκρατικών δράσεων και για λόγους άσχετους με το Μεσανατολικό. Οι δυνατότητες δε, που παρέχουν τα κοινωνικά δίκτυα, οι εφαρμογές κρυπτογραφημένων επικοινωνιών, αλλά και οι συσκευές νέας τεχνολογίας, όπως οι τρισδιάστατοι εκτυπωτές, πολλαπλασιάζουν τους κινδύνους, αφού διευρύνουν εντυπωσιακά τον κύκλο όσων μπορούν να αποτελέσουν απειλή.

Η συνακόλουθη ριζοσπαστικοποίηση ομάδων πληθυσμού, ως απόρροια των εξελίξεων επί του πεδίου, επίσης φοβίζει, ιδίως όταν στη χώρα μας καταλήγουν μεταναστευτικά ρεύματα με συχνά κυρίαρχο πληθυσμιακό στοιχείο νέους από τις περιοχές που πλήττονται από τον πόλεμο και τις συνέπειες τους.

Αλλά και η παράνομη μετανάστευση γενικότερα, ήδη έχει διογκωθεί, ως απόρροια της κρίσης και μπορεί να ενταθεί περαιτέρω, αν το πρόσθετο ενάμιση εκατομμύριο εσωτερικά εκτοπισμένων στον Λίβανο και στη Γάζα, που ακόμα παραμένει στην περιοχή, απειληθεί ακόμα περισσότερο, ή απελπιστεί περαιτέρω και αναζητήσει μια καλύτερη και ασφαλέστερη ζωή αλλού.

Η παρατηρούμενη βαθμιαία όλο και ενεργότερη εμπλοκή παραγόντων του οργανωμένου

εγκλήματος με δίκτυα λαθροδιακίνησης παράνομων μεταναστών αλλά και πυρηνες τρομοκρατίας επιτείνουν περαιτέρω το πρόβλημα.

2. Η άμεση γειτονιά μας

Το ενδιαφέρον της Υπηρεσίας για όσα συμβαίνουν στον άμεσο περίγυρό της και τις απειλές που μπορεί να εκπορεύονται από αυτό δεν μπορεί φυσικά να αμβλυθεί, υπό την πίεση εξελίξεων, όσο δραματικών και αν είναι, στην Ουκρανία, ή στη Μέση Ανατολή. Ακόμα κι αν σημειώνεται ύφεση, ή οι πολυμερείς και διμερείς σχέσεις εξελίσσονται ικανοποιητικά, ακόμα κι αν επικρατεί ηρεμία και το κλίμα δεν εμπνέει ανησυχίες για αναζωπύρωση εντάσεων ή δημιουργία τριβών, μια Υπηρεσία ταγμένη στην προάσπιση της Εθνικής Ασφάλειας, την έγκαιρη διάγνωση κινδύνων και την επαγρύπνηση έναντι ακόμα και μακροπροθέσμων απειλών, δεν μπορεί να εφησυχάζει. Ιδίως όταν διμερή προβλήματα δεν επιλύονται ή και επιδεινώνονται, συμφωνηθέντα δείχνουν να αναιρούνται, αμφισβητήσεις δικαιωμάτων συνεχίζονται, αστήρικτες διεκδικήσεις εξακολουθούν να προβάλλονται.

Από την άλλη πλευρά είναι προφανές ότι η διάγνωση των προτεραιοτήτων και ευαισθησιών κάθε πλευράς, αλλά και των εκατέρωθεν «κόκκινων γραμμών» διευκολύνει την αλληλοκατανόηση και επιτρέπει την καλύτερη δυνατή συνεργασία, σε τομείς όπου όλες οι πλευρές κρίνουν χρήσιμη την ανταλλαγή απόψεων εμπειριών και τεχνογνωσίας.

Στο πλαίσιο αυτό η ΕΥΠ και την περίοδο 2023-2024, κινητοποίησε μέσα και ανθρώπινους πόρους για την καλύτερη δυνατή παρακολούθηση και κατανόηση των τεκταινόμενων στην άμεση γειτονιά μας. Επίσης, αύξησε τη συνεργασία με ομόλογες Υπηρεσίες της περιοχής για θέματα και τομείς κοινής προτεραιότητας, με στόχο την συνδυαστική και συντονισμένη αντιμετώπιση φαινομένων που στοιχειοθετούν απειλές για όλους μας.

Παράλληλα η ΕΥΠ συνέχισε και την περίοδο που εξετάζεται, να παρακολουθεί από κοντά κάθε εξέλιξη σε παραμεθόριες και εθνικά ευαίσθητες περιοχές, που θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στην εθνική μας ασφάλεια, είτε αυτή αφορά δράσεις ατόμων, ομάδων, νομικών προσώπων, εταιριών, είτε τη διακίνηση, μεταβίβαση αγαθών, ή προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμών, που θα μπορούσαν να στοιχειοθετήσουν απειλές κατά της εθνικής μας ασφάλειας.

Για όλα αυτά τα θέματα, όπως και για κάθε θέμα, με διάσταση εθνικής ασφάλειας, σε σχέση με τους δυο πολέμους, η ΕΥΠ στο πλαίσιο του διακριτού της ρόλου, εφοδίασε συστηματικά τους αρμόδιους εθνικούς φορείς με πληροφοριακά δελτία, γνωμοδοτήσεις και εισηγήσεις για τις εκ μέρους τους, κατ' αρμοδιότητα, ενέργειες. Επίσης παρείχε σημαντικές πληροφορίες για προθέσεις, δυνατότητες και σχεδιασμούς χωρών ενδιαφέροντος μας, που επιτρέπουν την καλύτερη δυνατή προετοιμασία της πλευράς μας έναντι οποιουδήποτε σεναρίου.

3. Κλασική και νέου τύπου κατασκοπεία

Η φύση της κατασκοπείας έχει πλέον αλλάξει σημαντικά. Στις γνωστές παραδοσιακές μεθόδους της διείσδυσης φυσικών προσώπων σε εθνικής σημασίας μηχανισμούς, ή στην απόκτηση διαβαθμισμένων πληροφοριών και εγγράφων, έχουν πλέον προστεθεί οι ψηφιακές επιθέσεις για άντληση στοιχείων από κρατικούς φορείς, ή για κρίσιμες υποδομές, η διείσδυση σε δίκτυα ενέργειας, συγκοινωνιών, επικοινωνιών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ο επηρεασμός αποφάσεων κρίσιμων φορέων κλπ. Η ΕΥΠ διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των απειλών αυτών, μέσω των δράσεων αντικατασκοπείας

Για την αντιμετώπιση των πιο παραδοσιακών μορφών κατασκοπείας η ΕΥΠ επενδύει κυρίως στην πρόληψη. Η καλλιέργεια αυξημένης ευαισθησίας όλων των εθνικών φορέων έναντι μορφών μυστικής και κακόβουλης δράσης μη φίλιων πλευρών, με συνεχείς προς αυτούς ενημερώσεις, αποτέλεσε σταθερή υψηλή προτεραιότητα, και τη χρονιά που πέρασε.

Κομβικής σημασίας στον τομέα της πρόληψης αποδεικνύονται η έγκαιρη διαπίστωση ύποπτης συμπεριφοράς, η διασταύρωση στοιχείων από πολλές πηγές, η συστηματική ανταλλαγή πληροφοριών καθώς και η έμπρακτη συνεργασία επί του εδάφους, αλλά και μέσω πρωτευουσών, με ομόλογες υπηρεσίες. Είναι μέσω αυτών των μεθόδων, χωριστά, αλλά και συνδυαστικά, που συχνά οι Υπηρεσίες, όπως και η δική μας, αντιλαμβάνονται την πραγματική ιδιότητα ατόμων που, ενώ εμφανίζονται να δρουν με κάποια άσχετη, φαινομενικά αθώα και, συνήθως, βολική, επαγγελματική ιδιότητα, στην πράξη επιδίδονται ή αποσκοπούν σε επιχειρησιακές δράσεις, με στόχο άντληση διαβαθμισμένων πληροφοριών, ή άσκηση επιρροής προς όφελος τρίτης χώρας. Η ακύρωση νομιμοποιητικών τίτλων παραμονής, η άρνηση χορήγησης θεωρήσεων εισόδου αποτρέπει (και πράγματι απέτρεψε και τη χρονιά που πέρασε), κατασκοπευτικές δράσεις σε βάρος της χώρας μας.

Μεταξύ των λοιπών μεθόδων διείσδυσης που μεταχειρίζονται τρίτοι δρώντες για απόκτηση τεχνολογίας ενδιαφέροντός τους, έχει διαπιστωθεί ότι είναι και η εξαγορά επιχειρήσεων που σχετίζονται με τεχνολογία αιχμής. Επίσης η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι ακαδημαϊκά ιδρύματα, δεξαμενές σκέψης και ερευνητικά τμήματα εταιριών επίσης μπορούν να αποτελούν στόχο ξένων κακόβουλων δρώντων, προκειμένου οι τελευταίοι να αντλήσουν χρήσιμες επιστημονικές τεχνολογικές πληροφορίες, παρακάμπτοντας επιβληθέντες ευρωπαϊκούς περιορισμούς.

Γι αυτό και στο ίδιο πλαίσιο, δράσεις μορφωτικών ιδρυμάτων συγκεκριμένων χωρών και ορισμένα προγράμματα ανταλλαγής υποτροφιών μελετώνται διεθνώς, ως προς το ενδεχόμενο συλλογής ευαίσθητων πληροφοριών, μεταφοράς τεχνολογίας, εντοπισμού ταλέντων και στρατολόγησης για λογαριασμό ξένων δρώντων. Δεν διαλανθάνουν δε προσοχής και οι μετακινήσεις σε συγκεκριμένες τρίτες χώρες, για παροχή εκεί εκπαιδευτικών ή άλλων υπηρεσιών, στελεχών με κατάρτιση, εμπειρίες και τεχνολογία σε τομείς ειδικής στρατηγικής ευαισθησίας.

Ένα άλλο πεδίο εγρήγορσης ήταν και την περίοδο αυτή, η χρήση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από Υπηρεσίες Πληροφοριών μη φιλικών χωρών, για στρατολόγηση ατόμων ενδιαφερόντος τους. Οι «στρατολόγοι» παρουσιάζονται συχνά ως ερευνητές, μέλη think tanks, στελέχη εταιριών εύρεσης ανθρώπινου δυναμικού ή συμβουλευτικών εταιριών, και, έναντι διάφορων παροχών, επιχειρούν να προσελκύσουν άτομα που θεωρούν ότι μπορεί να κατέχουν κρίσιμες πληροφορίες.

Η ΕΥΠ για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών έχει αναβαθμίσει τις αναλυτικές και τεχνολογικές της δυνατότητες, μπορώντας πλέον να αναλύσει μεγάλους όγκους δεδομένων και, με χρήση προηγμένων αλγορίθμων, να εντοπίζει ύποπτες δραστηριότητες. Επίσης βρίσκεται σε συνεχή επαφή με λοιπές ελληνικές αρχές για την ευαισθητοποίηση και επαγρύπνησή τους, έναντι εγκατάστασης τεχνολογικού εξοπλισμού προηγμένων δυνατοτήτων, αλλά ύποπτης προέλευσης, ιδίως σε κρίσιμες υποδομές.

4. Τρομοκρατία: παραδοσιακές απειλές, περιθωριακά στοιχεία και «μοναχικοί λύκοι»

Η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας αποτελεί σταθερά κεντρική προτεραιότητα της ΕΥΠ. Μετά δε τις πρόσφατες εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και τα περιστατικά τρομοκρατίας που εκδηλώθηκαν ή εντοπίστηκαν σε όλη την Ευρώπη, από τον Οκτώβρη του 23 και μετά, η εγρήγορση της Υπηρεσίας αυξήθηκε κατακόρυφα.

Υπό το φως και των διαπιστώσεων των περισσότερων ομολόγων Υπηρεσιών, η στόχευσή μας, σε σχέση με δράστες, αφορά, κυρίως, μικρότερες αυτόνομες και αυτενεργούσες ομάδες, περιθωριακά άτομα, εύκολα εξαγοράσιμα και «μοναχικούς λύκους» εμφορούμενους από συγκεκριμένες ιδεολογίες.

Οι διεθνείς επαφές ακραίων στοιχείων, η όσμωση που παρατηρείται μεταξύ ντόπιων στοιχείων ριζοσπαστικής εξτρεμιστικής ιδεολογίας και «ξένων μαχπτών», αλλά και η ευκολία με την οποία αποκτάται πρόσβαση σε υλικά που μπορούν να προκαλέσουν καταστροφές, επίσης υπαγορεύουν συνεχή επαγρύπνηση. Καθώς δε η ριζοσπαστικοποίηση, η στρατολόγηση, η καθοδήγηση και ο άμεσος χειρισμός, πραγματοποιούνται πλέον, σε μεγάλο βαθμό, μέσω διαδικτύου, η ανίχνευση ύποπτων διεργασιών και ο εντοπισμός πιθανών δραστών τρομοκρατικών πράξεων αποτελεί μια δύσκολη επιχείρηση, που απαιτεί συνδυασμό κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων αναζήτησης και ανάλυσης πληροφοριών, αποτελεσματικής χρήσης φυσικών πηγών, αλλά και μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών με ομόλογες υπηρεσίες.

Σε σχέση με πιθανούς στόχους, η αυξημένη προσοχή της Υπηρεσίας αφορά κυρίως στόχους ευάλωτους και υψηλού συμβολισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι και στην περίοδο που εξετάζει η Έκ-

θεση αυτή, ένα τέτοιας σημασίας κτήριο έγινε και πάλι στόχος απόπειρας εμπρησμού, και πάλι με κάποιου είδους διασύνδεση των δραστηνών με καθοδηγητικά κέντρα σε συγκεκριμένη χώρα.

Πηγή ανησυχίας αποτελεί όμως και η επαναδραστηριοποίηση οργανώσεων όπως η DAESH (I.S./I.S.I.L./I.S.I.S.) και η AL QAEDA, ιδίως στις χώρες του Σαχέλ, όπου, εκμεταλλευόμενες τα προβλήματα των εκεί χωρών και το κενό ασφαλείας που έχει δημιουργηθεί, ενισχύουν την παρουσία και τα δίκτυά τους, εντείνοντας τις ψυχολογικές και πληροφοριακές επιχειρήσεις κατά επιλεγμένων χωρών και τις προσπάθειες καθοδήγησης συμπαθούντων διεθνώς.

Πέραν όμως της Μέσης Ανατολής, καταγράφηκαν απειλές και επιθέσεις με προέλευση από οργανώσεις όπως το ISIS- KP (Khorasan Province), που αν και με έντονη φυσική παρουσία σε Αφγανιστάν και Νότια Ασία, έχει δώσει έμφαση στην στρατολόγηση από την Κεντρική Ασία. Με τον τρόπο αυτό είναι σε θέση να κινητοποιεί οπαδούς του σε χώρες της Ευρώπης και στην Τουρκία, που εύκολα μπορεί να φθάσουν και στη χώρα μας.

Η επαγρύπνηση αφορά επίσης και τις μεταναστευτικές ροές, αλλά και τις προσφυγικές δομές στη χώρα μας, όπου μπορούν, είτε να παρεισφρήσουν τρομοκρατικά στοιχεία, είτε να διαπιστωθεί καθοδήγηση εντέχνως εντοπιζόμενων ατόμων, για τη διενέργεια τρομοκρατικών πράξεων.

Τέλος, καθώς, σταθερά, η πρόληψη προκρίνεται έναντι της εκ των υστέρων καταστολής, η Υπηρεσία έχει εντείνει τις προσπάθειες της σε σχέση με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ιδίως μέσω κρυπτοοικονομίας αλλά και την παρακολούθηση τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο. Πρόσφατες δε νομοθετικές πρωτοβουλίες δίνουν στην ΕΥΠ την αρμοδιότητα διαχείρισης εντολών ακόμα και αφαίρεσης από το διαδίκτυο τέτοιου περιεχομένου.

5. Παράνομη μετανάστευση: Οι λαθροδιακινητές και οι συνεργοί τους.

Η παράνομη μετανάστευση, όσο οι αιτίες που την προκαλούν δεν αντιμετωπίζονται αποφασιστικά, δημιουργεί ανθρώπινα δράματα, που η διεθνής κοινότητα καλείται και πρέπει να αντιμετωπίσει. Όσο όμως συνεχίζεται και εντείνεται, δυστυχώς εξελίσσεται σε μια από τις πιο σημαντικές και πολυεπίπεδες απειλές για την οικονομία, την κοινωνία και την εθνική ασφάλεια των χωρών διέλευσης και υποδοχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι ήδη το 2023 ο αριθμός των παράνομων αφίξεων στη χώρα έφτασε τις 72.104 έναντι 49.061 του συνόλου του 2022, ενώ το οχτάμηνο Ιανουαρίου - Αυγούστου του 2024 έχει ήδη σημειωθεί αύξηση 20% περίπου σε σχέση με το, ήδη αυξημένο, αριθμό του αντίστοιχου οχταμήνου του 2023.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών ενίσχυσε τόσο τις επιχειρησιακές της πρωτοβουλίες, όσο και τις διεθνείς της συνεργασίες για την καλύτερη

μελέτη και διαχείριση του φαινομένου, την άντληση χρήσιμων συμπερασμάτων, αλλά και την καλύτερη δυνατή προετοιμασία έναντι διαφαινόμενων τάσεων και δράσεων. Εντατικοποίησε επίσης, στο πνεύμα αυτό, και τη συνδρομή της προς τους αρμόδιους εθνικούς φορείς για την αντιμετώπισή του.

Ειδικότερα, οι προσπάθειες της Υπηρεσίας επικεντρώθηκαν τόσο στη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών μέσω κατάλληλης χρήσης τεχνολογίας αλλά και φυσικών πηγών, όσο και στη συνεργασία με ομόλογες Υπηρεσίες του εξωτερικού και Υπηρεσίες Ασφαλείας, με στόχο, τον περιορισμό κυρίως των δράσεων όσων, εκμεταλλευόμενοι το δράμα ανθρώπων σε ανάγκη και κερδοσκοπούν, αδιαφορώντας, όχι μόνο για τις ευρύτερες συνέπειες των πράξεών τους, αλλά και για τους άμεσους κινδύνους στην ανθρώπινη ζωή.

Στο ίδιο πλαίσιο η Υπηρεσία ενέτεινε τη συνεργασία ιδίως με γειτονικές της χώρες σε μια προσπάθεια να κινητοποιηθούν ακόμα περισσότερο οι εκεί Αρχές, για τις δικές τους ενέργειες. Και ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε η, όντως, υψηλού βαθμού ανταπόκριση, σε άλλες περιπτώσεις οι ειδικές συνθήκες που επικρατούν σε διάφορες χώρες προέλευσης εμποδίζουν την πραγματοποίηση της επιθυμητής, από μέρος μας, προόδου.

Την προσοχή της Υπηρεσίας έχει επίσης προσελκύσει η συνεχής αναπροσαρμογή μεθόδων δράσης των δικτύων των διακινητών, με τη χρήση, αναλόγως των απαιτήσεων και των δυνατοτήτων, αλιευτικών ή ταχύπλων σκαφών, όπως και η εκ μέρους τους διαρκής αλλαγή διαδρομών και προορισμών, με στόχο την ασφαλέστερη και αποδοτικότερη για αυτούς κατάληξη. Τα αποτελέσματα ερευνών και μελετών της ΕΥΠ διαβιβάζονται σε τακτική βάση στις καθ' ύλην αρμόδιες αρχές, συμβάλλοντας καθοριστικά σε εντοπισμό και συλλήψεις διακινητών, αλλά και σε προληπτικές δράσεις. Χάρη στη συνεργασία αυτή, στη βάση πληροφοριών της ΕΥΠ, ταυτοποιήθηκαν και εξαρθρώθηκαν δίκτυα διακινητών που δραστηριοποιούνταν από τα Τουρκικά παράλια και κυκλώματα λαθροδιακίνησης και πλαστογραφίας, τόσο σε ηπειρωτική χώρα όσο και σε νησιά.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και η σύνδεση που προέκυψε από τις αναλύσεις του περασμένου έτους, μεταξύ παράνομης μετανάστευσης και οργανωμένου εγκλήματος, καθώς, όλο και περισσότερο, τα εγκληματικά δίκτυα αξιοποιούν τις μεταναστευτικές ροές για επέκταση των δικών τους παράνομων δραστηριοτήτων και εσόδων.

6. Οργανωμένο έγκλημα:

Η διεθνής του διάσταση και η εσωτερική παράμετρος

Το οργανωμένο έγκλημα με δραστηριότητες όπως π.χ. το εμπόριο όπλων και η εμπορία ανθρώπων, πέραν των άλλων, γνωστών συνεπειών που έχει, συνιστά και μια σύνθετη και συ-

νεχή απειλή για τη σταθερότητα της χώρας και την εθνική της ασφάλεια. Γι' αυτό η αντιμετώπισή του είναι ζωτικής σημασίας για κάθε χώρα, αλλά και ειδικά για τη χώρα μας, ιδίως όταν διαφαίνεται ότι ορισμένες οργανώσεις μπορούν να συνδέονται άμεσα με ξένους δρώντες, ακόμα και κρατικούς, γεγονός που τις καθιστά ικανές να εξυπηρετήσουν γεωπολιτικούς και πολιτικούς στόχους τρίτων χωρών, μέσω των δικών τους δράσεων, αλλά και επιχειρησιακών τους δικτύων.

Επιπλέον, συχνά τα τεράστια κέρδη, που επιφέρει η δραστηριοποίηση στο οργανωμένο έγκλημα, χρησιμοποιούνται για τη διείσδυση στη νόμιμη οικονομία (λ.χ. πρατήρια υγρών καυσίμων, real estate), με αποτέλεσμα διαταραχές στις αγορές και εμφάνιση αποσταθεροποιητικών τάσεων στα χρηματοοικονομικά συστήματα. Σε κάθε περίπτωση δε, πέραν της γενικότερης οικονομικής σταθερότητας που τίθεται σε κίνδυνο, ζημιώνονται άμεσα οι νόμιμες επιχειρήσεις.

Τέλος, το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος», από τέτοια δίκτυα και η συναφής φοροδιαφυγή επηρεάζουν το επίπεδο των κρατικών εσόδων, προκαλώντας ζημιά δισεκατομμυρίων ευρώ το χρόνο.

Για όλα τα θέματα αυτά, πέραν της συλλογής πληροφοριών, η ΕΥΠ επικεντρώθηκε και στην ανάλυση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών διαδικασιών, που ευνοούν τις δράσεις και την εξάπλωση τέτοιων δικτύων, προκειμένου να διευκολυνθεί η συνολική και μακροπρόθεσμη αντιμετώπισή τους από τους αρμόδιους φορείς.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, φυσικά, στα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος που συνδέονται με ξένες χώρες. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΥΠ εφοδίασε τις αρμόδιες για τη πάταξη τέτοιων συμπεριφορών και τη δίωξη υπευθύνων, τόσο με ειδικότερα στοιχεία, όσο και με σφαιρικές παρουσιάσεις δικτύων οργανωμένου εγκλήματος που δρουν στη χώρα μας είτε εκπορευόμενα από άμεσα γειτονικές χώρες και χώρες της ευρύτερης γειτονιάς μας, είτε αυτόνομα, αντιγράφοντας μεθόδους αντίστοιχων οργανώσεων του εξωτερικού,

Η λειτουργία νομιμοφανών επιχειρήσεων, που διακινούν ύποπτο χρήμα, μεταξύ άλλων, διοχετεύοντάς το στην κτηματομεσιτική αγορά, παρέχει τη δυνατότητα άδειας διαμονής στη χώρα μας, ως επενδυτές, ακόμα και σε υπηκόους τρίτων χωρών με ύποπτη δραστηριότητα. Είναι δε γεγονός ότι, στο πλαίσιο αποτροπής τέτοιων πρακτικών, η Υπηρεσία μας, μέσω διεθνών συνεργασιών αλλά και κοινών ερευνών με άλλες αρμόδιες ελληνικές αρχές, εντόπισε περιπτώσεις διακίνησης μεγάλων χρηματικών ποσών που πραγματοποιούνταν για λογαριασμό ηγετικών παραγόντων του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

Ειδικότερα, οι δράσεις και μελέτες της Υπηρεσίας μας αποκάλυψαν διασυνδέσεις εδώ δραστηριοποιούμενων στοιχείων με αντίστοιχες ξένες οργανώσεις, αλλά και τη δράση στη χώρα μας ομάδων ή και ηγετικών στελεχών διεθνικών εγκληματικών οργανώσεων. Μόλις την άνοιξη του 2024 ακριβώς χάρη στις πληροφορίες της Υπηρεσίας πραγματοποιήθηκαν συλλήψεις τέτοιου είδους στελεχών, ενώ απετράπη και η είσοδος και επαναδραστηριοποίηση στη χώρα άλλων.

Επίσης, σε σχέση με εξελίξεις που άπτονται δράσεων του Οργανωμένου Εγκλήματος, αξίζει να συγκρατηθεί και η αυξητική τάση δραστηριοποίησης μελών οργανωμένων ομάδων του εξωτερικού, που επισκέπτονται συχνά τη χώρα μας και που παρουσιάζονται ως ενώσεις φίλων πχ διάφορων σπορ και χόμπι, στην πράξη όμως υπάρχουν ενδείξεις ότι λειτουργούν ως κυκλώματα διακίνησης ναρκωτικών και νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τέλος, σημαντικός ήταν ο ρόλος της Υπηρεσίας και στην αποκάλυψη συμπεριφορών διαφθοράς δημόσιων λειτουργών, αφού χάρη στις πληροφορίες που συλλέχθηκαν από δικές της έρευνες για διάφορα θέματα και διοχετεύτηκαν έγκαιρα και κατάλληλα στις αρμόδιες Αρχές, εξαρθρώθηκαν δίκτυα επίορκων υπαλλήλων που καταχρώμενοι της θέσης τους, προσπορίζονταν ατομικά οφέλη, πλήττοντας τα συμφέροντα του κράτους και το κύρος των θεσμών του.

7. Κυβερνοεπιθέσεις: η διεθνής και εθνική εμπειρία

Η ταχύτητα της τεχνολογικής εξέλιξης και η αυξανόμενη εξάρτηση από ψηφιακά δίκτυα και συστήματα έχουν επιτείνει τις προκλήσεις στον τομέα της κυβερνοασφάλειας. Η χώρα μας τη χρονιά που πέρασε, είδε να πολλαπλασιάζονται οι κυβερνοεπιθέσεις κατά κρατικών και ιδιωτικών στόχων, με πολλές από αυτές να στοχοποιούν πληροφοριακά συστήματα Υπουργείων, κρίσιμων υποδομών αλλά και να αφορούν ευαίσθητες λειτουργίες και προσωπικά δεδομένα πολιτών.

Στο διάστημα που μελετά αυτή η έκθεση, η ΕΥΠ, έχοντας επιφορτιστεί με την σχετική αρμοδιότητα ως «Ομάδα Αντιμετώπισης Ηλεκτρονικών Επιθέσεων» (Εθνικό CERT), επιλήφθηκε 31 επιθέσεων κατανεμημένης άρνησης υπηρεσίας (DDoS), που στόχευαν δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς (Υπουργεία, αεροπορικές και ναυτιλιακές εταιρείες, εταιρείες ενέργειας) και οι οποίες κατορθώθηκε να αποδειχθούν αποτελεσματικές. Επιπλέον, σημειώθηκαν 13 επιθέσεις παραποίησης περιεχομένου ιστοσελίδων, 9 επιθέσεις παραβίασης υποδομών με διαρροή δεδομένων, 7 επιθέσεις λυτρισμικού (ransomware), για εκβιαστική δηλαδή απόσπαση χρηματικών ποσών, και 4 εκστρατείες phishing, με στόχο την εξαπάτηση του χρήστη και τη συλλογή δεδομένων. Οι επιθέσεις δε αυτές αποτελούν τις καταγεγραμμένες πιο σοβαρές περιπτώσεις κυβερνοεπιθέσεων και όχι το σύνολο όσων συνέβησαν. Από δε τις ως άνω καταγεγραμμένες επιθέσεις, ορισμένες ήταν ιδιαίτερης έντασης και έκτασης, ενώ οι δράστες τους συνδέονταν με κέντρα αποφάσεων σε ξένες χώρες.

Στην προσπάθεια καταπολέμησης κυβερνοεπιθέσεων, βασική παράμετρος είναι η αύξηση των ικανοτήτων πρόληψης τέτοιου είδους ψηφιακών απειλών. Η ΕΥΠ επέμεινε τη χρονιά που πέρασε στην ανάπτυξη ειδικών τεχνολογικών λύσεων, στην ενίσχυση συστημάτων ανίχνευσης εισβολών, στην εκπόνηση προγραμμάτων κατάρτισης και στην εφαρμογή αυστηρών πρωτοκόλλων για την ασφάλεια δεδομένων.

Επίσης, το φθινόπωρο του 2023 ξεκίνησε η λειτουργία του Κέντρου Επιχειρήσεων Κυβερνοασφάλειας (SOC), το οποίο σταδιακά θα ενσωματώσει τα συστήματα παροχής ψηφιακών υπηρεσιών των Υπουργείων και των εποπτευόμενων φορέων τους. Ήδη ο βαθμός ένταξης των Υπουργείων στο SOC προχωράει ομαλά. Κύριος στόχος είναι η παροχή ολοκληρωμένης πρόληψης, έγκαιρης προειδοποίησης και αντιμετώπισης κυβερνοπεριστατικών. Η υποδομή του Κέντρου Επιχειρήσεων Κυβερνοασφάλειας προσφέρει αυτόματα αναγνώριση επιθέσεων και αυξημένη δυνατότητα διερεύνησης περιστατικών, μέσω διασύνδεσης με εθνικές και διεθνείς αρχές και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Κυβερνοασφάλειας.

Καθώς όμως, πέραν από την τεχνολογική εξέλιξη, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση του κοινού είναι επίσης κομβικής σημασίας, η ΕΥΠ εξέδωσε 3 εξειδικευμένους οδηγούς για την κυβερνοασφάλεια, με τα μέτρα προφύλαξης που σε ατομικό επίπεδο πρέπει να λαμβάνουν οι εργαζόμενοι του Δημοσίου που διαχειρίζονται ευαίσθητα ή διαβαθμισμένα δεδομένα.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν προγράμματα πληροφόρησης και εκπαίδευσης δημοσίων υπαλλήλων, με στόχο την ανάπτυξη μιας ισχυρής κουλτούρας κυβερνοασφάλειας που επίσης είναι απαραίτητο ζητούμενο, στην ατζέντα προτεραιοτήτων της Υπηρεσίας, στο πλαίσιο της προώθησης της Εθνικής Ασφάλειας.

Γ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ, ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

1. Αναδιάρθρωση και επιχειρησιακές μεταρρυθμίσεις

Αν η περίοδος 2022 - 23 ήταν η περίοδος σχεδιασμών και προετοιμασίας για τη μετεξέλιξη της Υπηρεσίας, η περίοδος 2023 - 24 σηματοδότησε το ξεκίνημα της υλοποίησης της μεταρρύθμισης αυτής με την ΕΥΠ να μπαίνει σε νέα φάση εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης, με τη θέση σε ισχύ του Π.Δ. 17/2024. Βασικός στόχος της αναδιάρθρωσης αυτής ήταν και είναι η ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Υπηρεσίας, η αναβάθμιση των μέσων και μεθόδων συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών και η καλύτερη δυνατή προσαρμογή της στις σύγχρονες προκλήσεις και απειλές, όπως υπαγορεύονται κυρίως από τις εξελίξεις της τεχνολογίας και του κυβερνοχώρου.

Στο πνεύμα αυτό, η κύρια πτυχή της αναδιάρθρωσης αφορά την ενίσχυση με ανθρώπινο δυναμικό της Διεύθυνσης Επιχειρήσεων με στόχο, εφοδιασμένη με σύγχρονα εργαλεία και στελεχωμένη με πιο εξειδικευμένο προσωπικό, να μπορεί να λειτουργήσει όσο γίνεται πιο αποτελεσματικά στη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών, με στόχο την αποτροπή απειλών σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της Υπηρεσίας.

Παράλληλα, η σύσταση μιας ενιαίας, πλέον, Διεύθυνσης Ανάλυσης θα ενισχύσει την ικανότητα της Υπηρεσίας για εμπειριστωμένες και συνδυαστικές μελέτες και άντληση συμπερασμάτων στη βάση των πληροφοριών, τόσο της επιχειρησιακής Διεύθυνσης, όσο και συνεργαζόμενων Υπηρεσιών και Φορέων.

Η συνεχής διάδραση μεταξύ των δύο αυτών Διευθύνσεων αποτρέπει τον κατακερματισμό πληροφοριών και τις επικαλύψεις αρμοδιοτήτων, ενώ με την ενίσχυση της διαλειτουργικότητας θα οδηγήσει στην καλύτερη δυνατή ενημέρωση της ηγεσίας και των αρμόδιων Φορέων στο μεγάλο φάσμα απειλών που θα βρίσκονται στο στόχαστρο της Υπηρεσίας. Αυτόν ακριβώς τον στόχο της διαλειτουργικότητας θα εξυπηρετήσουν και τα Mission Centers, που θα λειτουργούν ως κεντρικοί συντονιστικοί κόμβοι σε θέματα προτεραιότητας.

Με την επιχειρούμενη αναδιάρθρωση, σε συνδυασμό με την, σε εξέλιξη, υλικοτεχνική αναβάθμιση, ενισχύονται επίσης η Διεύθυνση Κυβερνοχώρου και η Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τηλεπικοινωνιών, καθώς ο κυβερνοχώρος έχει πλέον αποδειχθεί ότι είναι ένα από τα πιο κρίσιμα πεδία προέλευσης απειλών στην εποχή μας, ενώ οι προηγμένες και ασφαλείς επικοινωνίες αποτελούν διαρκές ζητούμενο σε μια Υπηρεσία Πληροφοριών. Είναι στο πλαίσιο αυτό που υλοποιείται και η μετάβαση της Υπηρεσίας στην τεχνολογία των δορυφορικών επικοινωνιών.

Σε σχέση με το προσωπικό, σημαντική καινοτομία απετέλεσε η δημιουργία νέων Κλάδων προσωπικού όπως οι χειριστές πληροφοριών, οι αναλυτές πληροφοριών, οι χειριστές κυβερνοχώρου, οι αναλυτές κυβερνοχώρου, με στόχο τη πρόσληψη και αξιοποίηση εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο, πλέον, θα μπορεί να εξελίσσεται με προβλέψιμο τρόπο και με αξιοκρατικά κριτήρια, στη βάση προβλεπόμενων βημάτων ανέλιξης για κάθε κλάδο.

Επίσης καταβλήθηκε προσπάθεια για ενίσχυση της ψηφιοποίησης, τόσο εντός της Υπηρεσίας, όσο και στις επαφές της με συνεργαζόμενους φορείς. Πέραν των άλλων, που αφορούν τα προγράμματα εντός Υπηρεσίας, σημαντική εξέλιξη στον τομέα αυτό, καθώς επιλύει ένα πρόβλημα που χρόνιζε, ήταν η θέση σε λειτουργία από 1.1.2024 της προβλεπόμενης και από τον νόμο 5002 του 2022, ηλεκτρονικής πλατφόρμας, μέσω της οποίας διακινούνται πλέον προς τους παρόχους Τηλεπικοινωνιακών Υπηρεσιών και την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), οι εισαγγελικές διατάξεις για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών.

Η αναδιάρθρωση δίνει όμως έμφαση και στη λογοδοσία, στην εφαρμογή του κράτους δικαίου και την εξωστρέφεια της Υπηρεσίας προς εξυπηρέτηση αυτών των στόχων συστάθηκε Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου για τη διασφάλιση της νομιμότητας και ακεραιότητας του προσωπικού, μέσω της διερεύνησης, ελεγχόμενων συμπεριφορών, παραβίασης διαδικασιών ασφαλείας, αλλά και τυχόν υποθέσεων διαφθοράς. Εισήχθη δε και ήδη εφαρμόζεται Κώδικας Δεοντολογίας για όλο το προσωπικό με τις βασικές κατευθύνσεις επιβαλλόμενης υπηρεσιακής, αλλά

και προσωπικής συμπεριφοράς. Η υιοθέτηση νέου βαθμολογίου και καθηκοντολογίου επίσης αναμένεται να βοηθήσει στη διασφάλιση της επαγγελματικής ακεραιότητας και εδραίωση υγιούς εργασιακού κλίματος.

Τέλος, το Γραφείο Τύπου και Επικοινωνίας της Υπηρεσίας έχει ήδη ενισχύσει την εξωστρέφειά της, ενώ, ειδικά την περίοδο που πέρασε, ενίσχυσε τη συνεργασία του με ΜΜΕ, με κατάλληλες επαφές και ανακοινώσεις, που είχαν ως αποτέλεσμα την ενημέρωση της Κοινής Γνώμης για επιλεγμένες ενέργειες της Υπηρεσίας. Επίσης έγινε καλύτερη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχει η ιστοσελίδα μας, γεγονός που αποδεικνύεται από την αυξημένη επισκεψιμότητά της.

2. Εργαλεία και δομές κυβερνοασφάλειας

Η προστασία των επικοινωνιών, υπό το φως των καταγραφόμενων αποπειρών παραβίασης του απορρήτου τους, που εκδηλώνονται σε όλο τον κόσμο, αποτελεί τεράστια πρόκληση της εποχής μας και υποχρεώνει σε λήψη κατάλληλων μέτρων αλλά και προμήθεια των απαραίτητων τεχνικών μέσων. Παράλληλα τα κρούσματα κυβερνοεπιθέσεων, που παρατηρήθηκαν στη χώρα μας, τη χρονιά που πέρασε, κατέστησαν πιο ανάγλυφη και την ανάγκη ενίσχυσης των μέσων και δυνατοτήτων της Υπηρεσίας έναντι των απειλών που εκδηλώνονται στον κυβερνοχώρο.

Σε μια προσπάθεια να ανταποκριθεί πληρέστερα στα σχετικά της καθήκοντα, η ΕΥΠ επένδυσε σημαντικά ποσά, τη χρονιά που πέρασε, σε τεχνικά μέσα προστασίας του απορρήτου, ελέγχων ασφάλειας, αποτροπής απειλών, διάγνωσης κακόβουλων δράσεων, ενώ αφιέρωσε σημαντικούς πόρους σε προηγμένα συστήματα ανάλυσης δεδομένων, αλλά και σε τεχνολογίες αιχμής όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη. Πέραν όμως όσων προμηθεύτηκε, η ΕΥΠ, κατασκεύασε και ανέπτυξε με δικά της μέσα, αλλά και σε συνεργασία με ειδικευμένους Φορείς, δικής της επινόησης και εκτέλεσης τεχνικά εργαλεία, πάντα με στόχο την ασφαλέστερη επικοινωνία, αλλά και την έγκαιρη ανίχνευση εισβολών και εκδήλωσης απειλών κατά κρατικών Φορέων και κρίσιμων υποδομών.

Βασικοί πυλώνες της στρατηγικής της Υπηρεσίας αποτελούν η έγκαιρη διάγνωση επιθέσεων, η εφαρμογή αυστηρών πρωτοκόλλων για την προστασία των δεδομένων και η αξιολόγηση κινδύνων. Καθώς όμως η διαχείριση των κυβερνοεπιθέσεων δεν πρέπει μόνο να περιορίζεται στην αντίδραση, αλλά κυρίως να αφορά στην ενεργή επιτήρηση και πρόληψη, σημαντικό στόχο της Υπηρεσίας αποτέλεσε, την περίοδο που πέρασε, και η εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του δημόσιου τομέα, με στόχο την ανάπτυξη μιας ισχυρής κουλτούρας κυβερνοασφάλειας.

Εφαρμόζοντας τις ως άνω αρχές, η ΕΥΠ, ως αρμόδια αρχή για τεχνικής φύσης θέματα ασφάλειας πληροφοριών (Εθνική Αρχή INFOSEC) πραγματοποίησε σειρά ελέγχων καταλληλότητας σε συστήματα που διαχειρίζονται διαβαθμισμένες πληροφορίες, παρέχοντας τεχνικές συμβουλές

σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Επίσης, πέραν των εγχειριδίων που διένειμε, με οδηγίες σε δημόσιους υπαλλήλους που χειρίζονται διαβαθμισμένο στοιχεία σε υπολογιστές ή κινητά, παρέιχε συστηματικά επί μέρους συστάσεις για τη διασφάλιση διαβαθμισμένων πληροφοριών και διεξήγαγε έρευνες αγοράς για την προστασία των εθνικών επικοινωνιών, ενώ προμηθεύτηκε συσκευές και λογισμικά για ελέγχους κακόβουλων παρεμβολών και ευπαθειών.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας της ως Εθνική Αρχή Tempest, ως αρμόδια δηλαδή Αρχή για την εξασφάλιση των κρατικών ηλεκτρονικών συσκευών τηλεπικοινωνιών από διαρροές λόγω ανεπιθύμητων, ηλεκτρομαγνητικών και μη, μεταδόσεων, η ΕΥΠ πραγματοποίησε σειρά ελέγχων σε Υπουργεία και Περιφέρειες για τη διαπίστωση τυχόν παραλείψεων σε θέματα φυσικής ασφάλειας και ηλεκτρονικής ασφάλειας, ενώ είναι σε εξέλιξη και η προμήθεια νέου εξοπλισμού για τη βελτίωση των δυνατοτήτων της.

Σημαντικό σκέλος της κυβερνοασφάλειας είναι η χρήση αξιόπιστων κρυπτογραφικών προϊόντων. Και στον τομέα αυτό, η ΕΥΠ ως Εθνική Αρχή Crypto, ήταν σε συνεχή επαφή με τους φορείς που χρησιμοποιούν τέτοιες συσκευές, για την ανανέωση παλαιών κρυπτογραφικών προϊόντων, ενώ ανέπτυξε και νέα εφαρμογή κρυπτογράφησης για τη διαχείριση εμπιστευτικών πληροφοριών.

Παράλληλα, την περίοδο που εξετάζει η έκθεση, αναβαθμίστηκαν οι προσπάθειες για την ανάπτυξη ενός εθνικού αλγορίθμου κρυπτογράφησης, αλλά και για καινοτόμες προσεγγίσεις που θα αυξήσουν την ανθεκτικότητα συστημάτων κρυπτογράφησης απέναντι σε μελλοντικές απειλές όπως οι κβαντικοί υπολογιστές. Σε εξέλιξη επίσης βρίσκονται και οι διαδικασίες για τη δημιουργία εργαστηρίων Infosec, Crypto και Tempest που θα είναι σε θέση να πιστοποιούν προϊόντα τρίτων, που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν το κοινό τους ότι τηρούν διεθνή πρωτόκολλα ασφαλείας.

Τέλος, δημιουργήθηκε μια ειδική ομάδα τεχνικής προστασίας, για τη θωράκιση επικοινωνιών υψηλόβαθμων αξιωματούχων και κρίσιμων εγκαταστάσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, μεταξύ άλλων και μέσω περιοδικών ελέγχων.

3. Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπεΐας

Η Ακαδημία Πληροφοριών και Αντικατασκοπεΐας, που συστάθηκε σε συνέχεια του Ν. 5002/2022, αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Υπηρεσίας στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης των στελεχών της, μέσω μιας νέας εκπαιδευτικής φιλοσοφίας, αλλά και πρακτικής εκπαίδευσης, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι αυξημένες ανάγκες για την αντιμετώπιση μελλοντικών απειλών. Διαιρείται σε 4 βασικές δομές (Τμ. Μελετών και Συντονισμού, Τμ. Έρευνας και Μετεξέλιξης, Σχολή Στελεχών ΕΥΠ και Εκπαιδευτικό Κέντρο Εθνικής Ασφάλειας και Πληροφοριών).

Πέραν τούτου, από τις σημαντικότερες καινοτομίες της είναι και τα Κέντρα Γνώσης (Knowledge Centers). Τα Κέντρα αυτά λειτουργούν ως κόμβος για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών από ειδικούς σε διάφορους τομείς, όπως είναι η ανάλυση πληροφοριών, η τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα, η κυβερνοασφάλεια και η αντικατασκοπεία. Τα Κέντρα Γνώσης ήδη διδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό και την εκτέλεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπόνηση εκπαιδευτικών εγχειριδίων.

Για την υποβοήθηση του έργου της Ακαδημίας στις εγκαταστάσεις της προβλέπονται και ειδικές υποδομές, όπως εργαστήριο κυβερνοασφάλειας, θάλαμος εικονικής πραγματικότητας, ενώ ο υπό κατασκευή χώρος άσκησης επί εδάφους (training village) θα εξασφαλίσει την πρακτική εκπαίδευση στελεχών εντός ελεγχόμενου μεν περιβάλλοντος αλλά σε ρεαλιστικές συνθήκες.

4. Αξιοποίηση αρχείων και μουσείο

Από τα χρόνια της λειτουργίας της, με διάφορες μορφές και υπό διάφορες ονομασίες, η ΕΥΠ έχει συγκεντρώσει ένα σημαντικό αρχείο που αφορά κρίσιμες περιόδους της ιστορίας μας. Με στόχο την εθνική και υπηρεσιακή αυτογνωσία, η ΕΥΠ ξεκίνησε τις διαδικασίες για αξιοποίηση και δημοσιοποίηση τμήματος του αρχειακού της υλικού, με σεβασμό στις προβλεπόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις, αλλά και με αίσθηση, τόσο της ιστορικής της ευθύνης, όσο και της αποστολής της για προάσπιση της Εθνικής Ασφάλειας.

Ως πρώτο βήμα, η Υπηρεσία με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από τότε, επέλεξε τη δημοσιοποίηση αρχειακού υλικού, μιας από τις πιο δραματικές περιόδους της σύγχρονης ιστορίας μας, την περίοδο Ιουλίου- Αυγούστου 1974, σε μια προσπάθεια να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των τραγικών γεγονότων στην Κύπρο, που σφράγισαν τη μοίρα ολόκληρου του ελληνισμού.

Το πρώτο αυτό βήμα σχεδιάζεται να ακολουθηθεί και από άλλα, για συγκεκριμένες, προσεκτικά επιλεγμένες περιόδους, πάντα με τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται νομοθετικά και σε συνεργασία με ειδικευμένους επιστήμονες.

Παράλληλα, είναι σε εξέλιξη οι εργασίες για τη δημιουργία του Μουσείου/Κέντρου Επισκεπτών (Visitors Center) της Υπηρεσίας, που θα αποτελέσει ένα χώρο, που, με τα εκθέματα και τη διαδραστικότητά του, θα δίνει τη δυνατότητα στους επισκέπτες να κατανοήσουν την αποστολή και το έργο της Υπηρεσίας, να ζήσουν την εξέλιξή της, στις διάφορες φάσεις της πρόσφατης ιστορίας μας, αλλά και να εξοικειωθούν με κρίσιμα ζητήματα της Εθνικής μας Ασφάλειας.

5. Διεθνείς συνεργασίες

Η ανάπτυξη διεθνών συνεργασιών αποτελεί αναπόσπαστο, αλλά και απαραίτητο κομμάτι της λειτουργίας μιας Υπηρεσίας Πληροφοριών, αφού συχνά τα προβλήματα είναι κοινά και η επιτυχής αντιμετώπισή τους απαιτεί τη συνεργασία πολύ περισσότερων Υπηρεσιών. Όταν μάλιστα μια Υπηρεσία είναι «μικτού» χαρακτήρα, όπως η ΕΥΠ(αλλά και άλλες οκτώ Υπηρεσίες στην Ε.Ε.), είναι δηλαδή Υπηρεσία που έχει ως αντικείμενο, τόσο την εσωτερική ασφάλεια, όσο και τις εξωτερικές απειλές, οι ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα των διεθνών συνεργασιών πολλαπλασιάζονται και μπορούν να αφορούν ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων, χρήσιμων σε πολλούς εθνικούς φορείς.

Το διάστημα που πέρασε, η ΕΥΠ διεύρυνε την φυσική παρουσία της, ιδίως σε χώρες σημαντικές για την ασφάλειά μας, ενέτεινε τη συνεργασία της με Υπηρεσίες Πληροφοριών, ΕΕ και ΝΑΤΟ, ενώ είχε ενεργό συμμετοχή σε σειρά πολυμερών σχημάτων σε επίπεδο τόσο Ευρωπαϊκό, όσο και επιμέρους περιφερειών, ιδιαίτερου ενδιαφέροντός μας. Επίσης, στο πλαίσιο της «Διπλωματίας των Πληροφοριών»(intelligence diplomacy) συμμετείχε σε σειρά τριμερών, τετραμερών και πενταμερών σχημάτων, ενώ πραγματοποίησε πλήθος διμερών επαφών με ομόλογες Υπηρεσίες διαφόρων χωρών. Είναι χάρη στις επαφές με ομόλογες Υπηρεσίες ενός ευρέως φάσματος χωρών, που συχνά διοχετεύονται μηνύματα ιδιαίτερης χρησιμότητας, ιδίως σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών, ή όταν άλλα κανάλια επικοινωνίας δεν λειτουργούν.

Πέραν όμως των επαφών σε επίπεδο ηγεσιών, η συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες διαχύθηκε και σε επίπεδο στελεχών και εμπειρογνομόνων των διάφορων Διευθύνσεων εμπλουτίζοντας γνώσεις και βελτιώνοντας πρακτικές για την αντιμετώπιση απειλών. Φυσικά, οι διεθνείς συνεργασίες κάθε άλλο παρά περιορίζονται, στην πραγματοποίηση επισκέψεων. Κυρίως αφορούν ανταλλαγή πληροφοριών, αντιπαραβολή στοιχείων και υποβολή προτάσεων, στη βάση των οποίων, πραγματοποιούνται ενέργειες σε διάφορες χώρες, προς εξυπηρέτηση κοινών σκοπών. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι, ακριβώς σε συνέχεια στοιχείων που δόθηκαν από πλευράς μας σε τρίτες χώρες, οι τελευταίες προέβησαν σε εξάρθρωση δικτύων που δρούσαν εναντίον τους αλλά και κατά της χώρας μας.

Αξίζει να συγκρατηθεί τέλος, ότι η χώρα μας, στο πλαίσιο συμμετοχής της σε διάφορα πολυμερή σχήματα οργάνωσε στην Ελλάδα και διάφορες πολυμερείς συναντήσεις με εξαιρετική επιτυχία, αποσπώντας ιδιαίτερα θετικά σχόλια όλων των συμμετασχόντων.

Δ. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΕ

Με δυο πολέμους στη γειτονιά μας να μαίνονται και τις προσπάθειες κατάπαυσης των εχθροπραξιών να προσκρούουν σε πλήθος εμποδίων, είναι προφανές ότι ακόμα κι αν οι σχετικές προσπάθειες αποδώσουν, περισσότερο ή λιγότερο, οι συνέπειες των φαινομένων και τραυμάτων που επέφεραν οι μάχες θα αργήσουν να επουλωθούν. Όχι μόνο στις χώρες και περιοχές που άμεσα ενεπλάκησαν στις πολεμικές συρράξεις, αλλά και στις χώρες, οι οποίες, για πολιτικούς, οικονομικούς, ενεργειακούς, κοινωνικούς και γεωγραφικούς λόγους, όπως η χώρα μας, εύκολα μπορεί να επηρεαστούν από κάθε σχετική εξέλιξη. Γι αυτό και η εγρήγορση και η κινητοποίηση πόρων για θέματα που προκύπτουν από αυτά που συνέβησαν και θα συμβούν στις περιοχές των μαχών, αναμένεται να συνεχίσουν να απασχολούν της Υπηρεσία και τη χρονιά που έρχεται αλλά και περαιτέρω.

Παράλληλα, όσο τα προβλήματα με ορισμένες γειτονικές χώρες δεν επιλύονται, αλλά ορισμένα εντείνονται κιόλας, η εγρήγορση σε σχέση με κάθε είδους απειλή μπορεί να συνδέεται με αυτά, επίσης αναμένεται να χαρακτηρίζει τη δράση της ΕΥΠ στο άμεσο μέλλον.

Όμως πέρα από θέματα όπως οι εξωτερικές απειλές και οι εσωτερικές εξελίξεις που τις αφορούν, η τρομοκρατία, ο βίαιος εξτρεμισμός, η λαθροδιακίνηση ανθρώπων, η οργανωμένη εγκληματικότητα κλπ, που συμπεριλαμβάνονται στις συνήθεις και αναμενόμενες/προβλεπόμενες απειλές που καλείται να αντιμετωπίσει μια Υπηρεσία Πληροφοριών, αυτό ίσως που θα απαιτήσει τις εντονότερες προσπάθειες αναπροσαρμογής δράσεων και επαναπροσδιορισμού προτεραιοτήτων στο άμεσο μέλλον είναι η εξέλιξη της τεχνολογίας, που δίνει, εύκολα και ενίστε σχεδόν αδαπάνως, νέες δυνατότητες σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό φορέων, οργανώσεων, δικτύων, καθώς και μικρών ομάδων ή μεμονωμένων ατόμων.

Υβριδικές απειλές, όπως η παραπληροφόρηση, η χειραγώγηση πληροφοριών οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο, που ήδη απασχολούν σημαντικά την Υπηρεσία, αναμένεται να υποχρεώσουν σε ενεργότερη παρακολούθηση σχετικών φαινομένων και δεδομένων, για εντοπισμό προέλευσης, άμυνα, ή κάθε είδους αντιμετώπισή τους. Ειδικά η Ξένη Χειραγώγηση Πληροφοριών και Παρέμβαση (FIMI, Foreign Information, Manipulation and Interference) που αφορά συστηματικές εκστρατείες διασποράς ψευδών ειδήσεων και την, μέσω αυτών, χειραγώγηση της Κοινής Γνώμης και τελικά αποσταθεροποίηση της κοινωνίας, αποτελεί μια νέα ασύμμετρη υβριδική απειλή, που αναμένεται να μας απασχολεί όλο και περισσότερο.

Προετοιμαζόμενη για αυτό το μέλλον, που ήδη ξεκίνησε, η ΕΥΠ θα επιμένει στην ενίσχυση των ανθρώπινων και υλικών δυνατοτήτων της για έγκαιρο εντοπισμό και αποτελεσματική καταπολέμηση τέτοιων επιθέσεων, διαθέτοντας πόρους και συμμετέχοντας σε σχετικά διεθνή προγράμματα, καθώς και σε διμερείς και πολυμερείς συνεργασίες.

Μια άλλη μεγάλη πρόκληση είναι η αλματώδης ανάπτυξη πρόσφατα της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI). Είναι προφανές ότι στα χέρια υπεύθυνων Υπηρεσιών και φορέων που δουλεύουν για τα συμφέροντα των χωρών και των λαών τους, η Τεχνητή Νοημοσύνη θα καταστεί ένα πολύτιμο νέο εργαλείο που θα προσφέρει σημαντικές δυνατότητες, όχι μόνο στην ανάλυση μεγάλων δεδομένων και την πρόβλεψη απειλών, αλλά και πολύ ευρύτερα.

Από την άλλη πλευρά όμως η εκκλιτική της και η δυνατότητα για εύκολη απόκτηση τεράστιας δυνατότητας μέσω είτε από κακόβουλους και καλά οργανωμένους δρώντες, είτε από εντελώς ανεξέλεγκτους φορείς και ανθρώπους, εγκυμονεί νέους κινδύνους. Γι αυτό και βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικές διεργασίες σε ΕΕ και ΝΑΤΟ, με τη συμμετοχή και της Υπηρεσίας μας, για τη διαμόρφωση του κατάλληλου νομικού πλαισίου.

Η χρήση της AI για κυβερνοεπιθέσεις, αυτοματοποιημένες παραβιάσεις δεδομένων και άλλες κακόβουλες ενέργειες απαιτεί συνεχή εγρήγορση. Η Ε.Υ.Π. θα συνεχίσει να επενδύει στην ανάπτυξη και υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών για την αντιμετώπιση τέτοιων απειλών, ενώ θα παρακολουθεί στενά όλες τις σχετικές τις εξελίξεις, για να βελτιώσει τις δικές της δυνατότητες δράσης, διασφαλίζοντας τη σωστή χρήση της, στο όνομα της προστασίας της Εθνικής Ασφάλειας και της Δημοκρατίας αλλά και της προσήλωσης στο Κράτος Δικαίου.

Επιπλέον, και άλλες νέες μορφές απειλών, όπως η βιολογική και χημική τρομοκρατία, έχουν αναδειχθεί ως σοβαρές προκλήσεις για την παγκόσμια και εθνική ασφάλεια, ενώ οι εξελίξεις στις βιοτεχνολογίες και τα συστήματα παρεμβολών στις επικοινωνίες δίνουν πρόσθετες δυνατότητες σε κακόβουλους παράγοντες για επιθέσεις που μπορούν να προκαλέσουν εκτεταμένες ζημιές σε κρίσιμες υποδομές, όπως ενεργειακά δίκτυα ή οι τηλεπικοινωνίες. Και για την αντιμετώπιση αυτών των νέων μορφών απειλών, η ΕΥΠ είναι υποχρεωμένη να συνεχίσει να επενδύει στη συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού της και στις συνεργασίες της.

Όμως η προσαρμογή στις νέες απειλές δεν απαιτεί μόνο εγρήγορση και παρακολούθηση εξελίξεων. Δεν αρκούν οι διεθνείς και εθνικές συνεργασίες και η συνεχής εκπαίδευση. Μια κρίσιμη πρόκληση είναι η αναζήτηση και υιοθέτηση της καινοτομίας ως διαρκούς ανάγκης.

Η καινοτομία αποτελεί θεμελιώδη έννοια για την πρόοδο και την εξέλιξη τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Εκφράζει δε μια κουλτούρα διαρκούς αυτοβελτίωσης και πρωτοπορίας, η οποία ενθαρρύνει τη συνεχή αναζήτηση λύσεων για αναδυόμενες προκλήσεις. Σε κρίσιμους δε τομείς, όπως αυτός της εθνικής ασφάλειας, η ανάγκη για καινοτομία είναι ακόμα πιο επιτακτική, καθώς, οι συνεχώς εξελισσόμενες απειλές, τόσο στον φυσικό όσο και στον ψηφιακό κόσμο, απαιτούν την αέναη προσαρμογή και την υιοθέτηση καινοτόμων πρωτοβουλιών.

Αντιλαμβανόμενη τη σημασία αναζήτησης τέτοιων λύσεων αλλά και εδραίωσης μιας κουλτούρας καινοτομίας, η Ε.Υ.Π. με τη δημιουργία του «Κέντρου Καινοτομίας» (Innovation Hub) και

της «Δεξαμενής Εμπειρογνομόνων Επιστήμης και Έρευνας (Science and Research Experts Pool) στοχεύει στην κινητοποίηση στελεχών σε αυτή την κατεύθυνση, την εξοικείωση της Υπηρεσίας με τις σχετικές ανάγκες και ευκαιρίες, την κινητροδότηση των εμπλεκόμενων στελεχών, αλλά και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης που προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τον σκοπό αυτό.

Στο ίδιο πλαίσιο, η δημιουργία του Δικτύου Ταλέντων Τεχνολογίας (Tech Talent Network) αποσκοπεί στη διάδραση με ειδικούς ή ταλέντα, εκτός Υπηρεσίας, για τυχόν συμμετοχή τους σε τεχνολογικές πρωτοβουλίες εθνικής σημασίας, ενώ η καθιέρωση του Ραντάρ Επιστήμης και Τεχνολογίας (SciTech Radar) θα εξασφαλίσει την παρακολούθηση και την ανάλυση των τελευταίων εξελίξεων στον τομέα των αναδυόμενων τεχνολογιών, λειτουργώντας ως ένα «ραντάρ» καινοτομίας, για κάθε επιστημονική ή τεχνολογική εξέλιξη που ενδέχεται να επηρεάσει την εθνική ασφάλεια ή τις δυνατότητες της Υπηρεσίας.

Πέραν όμως των απειλών που συνδέονται με την εξέλιξη της Τεχνολογίας, δεν πρέπει να υποτιμούνται και οι απειλές στην Εθνική Ασφάλεια που μπορούν να προέλθουν από πλανητικά φαινόμενα, όπως η κλιματική αλλαγή, που επηρεάζουν ακόμη και τη σταθερότητα χωρών και περιοχών μέσω των κλιματολογικών αλλαγών ή των φυσικών καταστροφών που προκαλούνται. Τέτοιου είδους περιβαλλοντικές εξελίξεις ενισχύουν επίσης το φαινόμενο της κλιματικής εσωτερικής και διεθνικής μετανάστευσης, προκαλώντας, μεταξύ άλλων, κοινωνικές, εθνοτικές ή και διεθνείς εντάσεις.

Τα συμπεράσματα Συνεδρίου που οργάνωσε η ΕΥΠ το φθινόπωρο του 2023, στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, με θέμα "The Climate Change and the security environment" επιβεβαίωσαν την ανάγκη εθνικής αλλά και συλλογικής εγρήγορης έναντι των επερχόμενων απειλών από την κλιματική αλλαγή.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Και η τρέχουσα έκθεση, όπως και η προηγούμενη, αλλά και όπως κάθε έκθεση Υπηρεσιών Πληροφοριών, σε όλο τον κόσμο, αναγκαστικά είναι ελλειπτική, αφού υπόκειται στους περιορισμούς που η φύση και η αποστολή της Υπηρεσίας επιτάσσει: Σε καμία περίπτωση η δημοσίευση ενός απολογισμού δεν μπορεί να περιέχει οποιαδήποτε πληροφορία, που θα μπορούσε να αντιστρατεύεται τα εθνικά συμφέροντα, να υπονομεύσει στο παραμικρό την εθνική μας ασφάλεια, ή να δημιουργήσει κινδύνους στην δράση της Υπηρεσίας. Ούτε όμως μπορούν να περιγραφούν πραγματοποιηθείσες ενέργειες, ή διατυπωθείσες εισηγήσεις, που λειτούργησαν προειδοποιητικά και προληπτικά και μπορούν να είναι γνωστές σε ένα μικρό αριθμό αρμοδίων, που, μόνο αυτοί, νομιμοποιούνται να γνωρίζουν.

Στο όνομα όμως της λογοδοσίας και της ανάγκης κατανόησης από τους πολίτες του ρόλου της, η ετήσια έκθεση της ΕΥΠ μπορεί και πρέπει να περιγράψει με την μεγαλύτερη επιτρεπόμενη ακρίβεια, τα πεδία όπου κυρίως η Υπηρεσία δραστηριοποιήθηκε, τα θέματα που καθοριστικά την απασχόλησαν και τις προσπάθειες που κατέβαλε για να εκπληρώσει τα καθήκοντά της, ισορροπώντας, όμως, ανάμεσα στην επιθυμία για πληροφόρηση και την ανάγκη διαφύλαξης της εμπιστευτικότητας.

Επί πλέον, κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριληφθούν και οι κύριες διαπιστώσεις μας σε σχέση με τις τάσεις, τα φαινόμενα, τις συμπεριφορές, που αντιμετωπίσαμε, σε όλους τους τομείς όπου δραστηριοποιηθήκαμε την περίοδο αυτή, η οποία, όπως ήταν φυσικό, σφραγίστηκε από τους δυο πολέμους στη ευρύτερη γειτονιά μας και τις συνέπειές τους.

Είναι με αυτό το σκεπτικό που δημοσιοποιούμε, όπως και πέρυσι, όχι τα «πεπραγμένα» μας της περιόδου Σεπτέμβριος 2023-Οκτώβριος 2024, αλλά μια « Έκθεση Προτεραιοτήτων και Τομέων Δράσης », η οποία θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει στον αναγνώστη μια καλή εικόνα του τί απασχόλησε την Υπηρεσία αυτούς τους δώδεκα μήνες, μέσα κι έξω από την χώρα μας.

Σε μια χρονική περίοδο, όπου οι εντεινόμενες πολιτικές και γεωστρατηγικές προκλήσεις, οι συνεχώς μεταβαλλόμενες οικονομικές, και κοινωνικές παράμετροι αλλά και ραγδαίες τεχνολογικές και περιβαλλοντικές εξελίξεις ορίζουν μια νέα πραγματικότητα, η ανάγκη της προάσπισης της Εθνικής Ασφάλειας και η θωράκιση της χώρας έναντι πάγιων και νέων απειλών είναι ακόμα πιο επιτακτική. Απαιτεί όμως και την καλύτερη δυνατή προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις, με ότι αυτό συνεπάγεται σε δομές, εργαλεία, ανθρώπινο δυναμικό. Αυτό θα είναι το μεγάλο στοίχημα για την ΕΥΠ και την χρονιά που έρχεται.

